

CIPOLWG AR DLODI PLANT Y darlun lleol yng Nghymru

Achub y Plant
Save the Children

Mae Achub y Plant yn gweithio mewn mwy na 120 o wledydd.
Rydym yn achub bywydau plant. Rydym yn brwydro dros eu hawliau.
Rydym yn eu helpu i gyflawni eu potensial.

Cyhoeddwyd gan:
Achub y Plant
3ydd Llawr,
Tŷ Phoenix
8 Heol y Gadeirlan
Caerdydd

savethechildren.org.uk

Cyhoeddwyd gyntaf yn 2012

© The Save the Children Fund 2012

The Save the Children Fund is a charity registered in England and Wales (213890) and Scotland (SC039570). Registered Company No. 178159

Mae hawlfraint ar y cyhoeddiad hwn, ond gellir ei ailgynhyrchu drwy unrhyw gyfrwng yn ddi-dâl a heb ganiatâd ymlaen llaw at ddibenion addysgu neu godi ymwybyddiaeth, ond nid ar gyfer ailwerthu. Ar gyfer ailgopïo o dan unrhyw amodau eraill, dylid cael caniatâd ymlaen llaw gan y cyhoeddwrac efallai y bydd cost ynghlwm.

Llun y clawr Abbie Trayler-Smith/Achub y Plant

Dyluniwyd a chynhyrchwyd gan Carrick Creative www.carrickcreative.co.uk

Cynhyrchwyd yr adroddiad hwn gan:

Ross Chamberlain, Cydgysylltydd Datrys Tlodi Plant,
Achub y Plant
Ruth Mullineux, Swyddog Polisi, Achub y Plant

Gyda chymorth:

Helen Cocco, Cynorthwydd Prosiectau a Swyddog
Gweinyddol, Achub y Plant
Sara Drysdale, Swyddog Cyfathrebu ac Ymgyrchoedd,
Achub y Plant

Am fwy o gopiâu, cysylltwch â: Helen Cocco:
childpovertysolutions@savethechildren.org.uk

Diolch i

Graham Whitham, Cynghorydd Polisi Tlodi y DU,
Achub y Plant
Chris Wellings, Pennaeth Polisi y DU, Achub y Plant
Dani Sapsford, Swyddog Monitro a Gwerthuso,
Achub y Plant

CYNNWYS

Cyflwyniad	I
Cipolwg Lleol ar dlodi plant	
Abertawe	3
Blaenau Gwent	4
Bro Morgannwg	5
Caerdydd	6
Caerffili	7
Casnewydd	8
Castell-nedd Port Talbot	9
Ceredigion	10
Conwy	11
Gwynedd	12
Merthyr Tudful	13
Pen-y-bont ar Ogwr	14
Powys	15
Rhondda Cynon Taf	16
Sir Benfro	17
Sir Ddinbych	18
Sir Fynwy	19
Sir Gaerfyrddin	20
Sir y Fflint	21
Torfaen	22
Wrecsam	23
Ynys Môn	24
Achub y Plant – Bwyta, Cysgu, Dysgu, Chwarae	25
Achub y Plant – Teuluoedd ac Ysgolion Ynghyd	26
Atodiad 1 – ffynonellau a chyfeiriadau'r cipolwg lleol	27
Atodiad 2 – mesur tlodi plant	30
Atodiad 3 – llinell amser ddeddfwriaethol a pholisi ar gyfer tlodi plant yng Nghymru	31
Ffynonellau	32

CYFLWYNIAD

Mae Achub y Plant wedi datblygu ei gyfarwyddyd 'Cipolwg Lleol' ei hun er mwyn cynorthwyo Awdurdodau Lleol a Byrddau Gwasanaethau Lleol yng Nghymru i gyflawni eu dyletswydd statudol i fynd i'r afael â thlodi plant o dan Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010, sy'n elfen gynhwysol o Gynlluniau Integredig Sengl Lleol. Gall fod yn anodd cael gafael ar ddata lleol ar dlodi plant. Nod y llawlyfr hwn yw bod yn gyfeirbwynt cyflym i dlodi plant, wedi'i drefnu ar ffurf hawdd ei ddefnyddio a'i gymharu ledled pob ardal Awdurdod Lleol yng Nghymru.

Yr her

Ym 1999, rhoddodd Llywodraeth y DU addewid y byddai'n haneru nifer y plant a phobl ifanc sy'n byw mewn tlodi yn y DU erbyn 2010 a dileu tlodi plant erbyn 2020. Mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud ar dlodi plant yn y 12 mlynedd ddiwethaf ac mae bron i filiwn o blant wedi'u hachub o dlodi incwm yn y DU. Mae hyn yn dangos ei bod yn bosibl gwneud cynnydd - yn wir, pe bai'r gyfradd o ostwng tlodi a welwyd dros y degawd diwethaf yn cael ei chynnal, yna byddai'r targed o ddileu tlodi plant yn y DU erbyn 2020 yn cael ei gyflawni, ond saith mlynedd yn ddiweddarach yn 2027¹.

Mae amcangyfrifon presennol yn dangos bod tua 600,000 o blant yn byw yng Nghymru a bod un o bob tri, neu 200,000 o blant, yn byw mewn tlodi yng Nghymru² gyda 90,000 (14%) yn byw mewn tlodi difrifol.³ Ar y ddau gyfrif, mae cyfradd uwch o dlodi plant yng Nghymru nag yn unrhyw genedl arall yn y DU.

Hefyd, mae rhagolygon diweddar yn rhagweld y bydd 800,000 yn fwy o blant yn cael eu magu mewn tlodi yn y DU erbyn 2020 fel effaith uniongyrchol i gostau byw cynyddol, diweithdra uchel, toriadau mewn gwariant cyhoeddus a newidiadau mewn budd-daliadau.⁴

Mae effeithiau tlodi plant yn costio'n ddud i bawb, yn ariannol ac yn gymdeithasol.⁵ Dylai plentyndod fod yn gyfnod o dyfu, dysgu, dychmygu a mwynhau. Mae gan blant yng Nghymru – rhai mor ifanc ag wyth oed - bryderon gwirioneddol am eu dyfodol a dyfodol eu rhieni. Mae dros hanner plant Cymru (53%) mewn teuluoedd incwm isel yn poeni bod eu rhieni yn cael mwy o drafferth talu am bethau angenrheidiol bob dydd fel bwyd, gwres a dillad.⁶ Mae chwarter y rhieni (25%) sy'n byw ar incwm isel yng Nghymru yn dweud eu bod yn hepgor prydau'n rheolaidd ac yn teimlo nad oes mwy o bethau y gallant dorri i lawr arnynt. Mae rhieni rhai o deuluoedd tlotaf Cymru yn mynd heb fwyd er mwyn sicrhau eu bod yn gallu bwydo eu plant ac yn cael trafferth prynu pethau sylfaenol fel cot aeaf ac esgidiau newydd. Mae un o bob pump o rieni Cymru sydd ar incwm isel yn dweud bod poeni am arian yn effeithio ar eu perthynas â'u plant.

Gall y profiadau hyn o dlodi yn ystod plentyndod effeithio'n ddifrifol ac yn barhaus ar blant a'u teuluoedd. Gall effeithiau gwael cyson ar systemau nerfol a hormonau straen arwain at broblemau gydol oes o ran dysgu, ymddygiad a chyflwr corfforol a meddyliol.⁸ Mae plant sy'n dioddef tlodi yn fwy tebygol o adael yr ysgol heb gymwysterau, gyda llai o brofiadau bywyd, llai o ddyheadau a llai o allu i gael swydd dda. Mae tlodi plant yn creu problemau enfawr i blant sy'n tyfu i fyny heddiw ac ar gyfer eu dyfodol. Mae'n rhwystr allweddol i oedolion y dyfodol gyflawni eu potensial a chymryd rhan lawn mewn cymdeithas. Yn y bôn, nid yw'n gynaliadwy adeiladu dyfodol i Gymru ar sylfeini o'r fath. Dim ond mynd i'r afael ag achosion tlodi plant yn gyson a pharhaus fydd yn torri'r cylch ac atal tlodi rhag cael ei drosglwyddo o un genhedlaeth i'r llall.

Y ddyletswydd

Mae Llywodraeth Cymru yn pwysleisio y dylai llywodraeth leol a'i phartneriaid, drwy'r Byrddau Gwasanaethau Lleol, fod yn gweithio i ddatblygu Cynllun Integredig Sengl ar gyfer eu hardal. Nod y Cynllun yw lleihau cymhlethdodau a dyblygu ymdrechion a rhyddhau mwy o adnoddau drwy hynny. Dylai ddisodli o leiaf pedwar o'r cynlluniau a strategaethau statudol cyfredol (y Cynllun Cymunedol, **y Cynllun Plant a Phobl Ifanc**, y Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles a'r Cynllun Partneriaeth Diogelwch Cymunedol). Dylid cyhoeddi Cynlluniau Integredig Sengl erbyn diwedd mis Mawrth 2013.

Mae Llywodraeth Cymru yn cyngori Awdurdodau Lleol a'u partneriaid i ddefnyddio eu Cynlluniau Integredig Sengl fel y prif ddull o gyflawni eu dyletswydd tlodi plant statudol⁹:

“rhaid i lywodraeth leol a'i phartneriaid ganolbwyntio eu hymdrechion yn fwy grymus ar ymyrraeth gynnar ac atal, er mwyn torri cylchoedd o ddibyniaeth ac atal parhad canlyniadau gwael o un genhedlaeth i'r llall.”

Wrth ddatblygu'r elfennau o'r Cynllun Integredig Sengl sy'n ymwneud â thlodi plant, dylai llywodraeth leol, partneriaid a Byrddau Gwasanaethau Lleol ystyried Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi Llywodraeth Cymru¹⁰, y Rhaglen Lywodraethu – Trechu Tlodi¹¹ a thri amcan strategol Strategaeth Tlodi Plant 2011¹²:

- (i) Lleihau nifer y teuluoedd sy'n byw ar aelwydydd heb waith.
- (ii) Gwellu sgiliau rhieni/gofalwyr a phobl ifanc sy'n byw ar aelwydydd incwm isel, er mwyn iddyn nhw sicrhau swyddi sy'n talu'n dda.
- (iii) Lleihau anghydraddoldebau sy'n bodoli mewn canlyniadau iechyd, addysg ac economaidd plant a theuluoedd drwy wella canlyniadau'r tlotaf.

Eich rôl

Os yw Cymru am barhau i wneud cynnydd tuag at gyflawni ymrwymiad 2020 i ddileu tlodi plant, mae'n rhaid i ni sicrhau bod mynd i'r afael â hyn yn rhan allweddol, trawsbynciol o gynllunio gwasanaethau cyhoeddus a'u darparu ar lefel leol a chenedlaethol a bod y dull yn gydlynol ac yn gyson drwyddo draw. Nod ein cyfarwyddyd Cipolwg Lleol yw helpu i gyflawni hyn.

Sut allwn ni helpu

Mae Datrys Tlodi Plant, sy'n cael ei gynnal gan Achub y Plant, yn cefnogi awdurdodau lleol, byrddau gwasanaethau lleol a Chyrff eraill a Noddir gan Lywodraeth Cymru i gyflawni eu dyletswydd i arddangos eu hymrwymiad i fynd i'r afael â thlodi plant. Mae Datrys Tlodi Plant wedi cynorthwyo i ddatblygu 22 strategaeth tlodi plant ers 2010 a bydd yn parhau i fod yn adnodd sydd ar gael i'r sector cyhoeddus wrth ddatblygu Cynlluniau Integredig Sengl yn 2012-13.

Mae Datrys Tlodi Plant yn darparu hyfforddiant ar-lein ac wyneb yn wyneb i gynorthwyo partneriaethau aml-asiantaeth i ddeall eu gallu i fynd i'r afael â thlodi plant a nodi camau gweithredu y gellir eu cymryd i gynyddu gallu partneriaethau i wneud hynny.

Bydd y camau hyn yn eich cynorthwyo i gyflawni dyletswyddau statudol o dan ddeddfwriaeth tlodi plant ac yn eich helpu i gyflawni rhannau o Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar gyhoeddi Cynlluniau Integredig Sengl. Am ragor o wybodaeth am hyfforddiant, e-bostiwch: r.chamberlain@savethechildren.org.uk

Mae pob plentyn sy'n cael ei achub rhag tlodi yn gwneud gwahaniaeth. Gyda'n gilydd, gallwn adeiladu Cymru lle nad oes unrhyw blentyn yn cael ei eni heb gyfle. Mae angen i ni barhau i weithio tuag at roi diwedd ar dlodi plant unwaith ac am byth, gan alluogi pob plentyn i ffynnu a chyflawni ei botensial llawn.

TLODI PLANTYN ABERTAWWE – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Abertawe, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Abertawe

- Mae 75,300 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Abertawe – gyda 47,739 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Abertawe, mae 10,789 (23%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 36 o wardiau yn Abertawe a 147 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 12% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 18% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Abertawe yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materoln.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Abertawe

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 47,270 (31.6%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Abertawe yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 10000 o bobl ddi-waith yn byw yn Abertawe – 9.6% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 19.0% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 10,900 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Abertawe yn byw mewn 6,010 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Abertawe yn 2011 yn £9.65, cynnydd o 2.0% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 24.6% o weithwyr yn Abertawe yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Abertawe

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 6,936 (20%) o ddisgyblion yn Abertawe yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 28% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Abertawe yn derbyn £2,670,750 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 8.23% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 143 (3.50%) o'r 4084 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Abertawe symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 22 (0.54%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYM MLAENAU GWENT – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant ym Mlaenau Gwent, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc ym Mlaenau Gwent

- Mae 20,900 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw ym Mlaenau Gwent – gyda 15,132 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed ym Mlaenau Gwent, mae 4,343 (29%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 16 o wardiau ym Mlaenau Gwent a 47 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 23% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 20% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw ym Mlaenau Gwent yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel ym Mlaenau Gwent

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 24,009 (27.2%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) ym Mlaenau Gwent yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v

- Mae 4000 o bobl ddi-waith yn byw ym Mlaenau Gwent – 14.3% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 28.5% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 4,760 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) ym Mlaenau Gwent yn byw mewn 2,700 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd ym Mlaenau Gwent yn 2011 yn £9.41, gostyngiad o 2.0% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 25.6% o weithwyr ym Mlaenau Gwent yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol ym Mlaenau Gwent

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 2,665 (26%) o ddisgyblion ym Mlaenau Gwent yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 31% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Blaenau Gwent yn derbyn £1,052,550 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 3.25% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 69 (5.63%) o'r 1225 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 ym Mlaenau Gwent symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 29 (2.37%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYM MRO MORGANNWG – CIPOLWG LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant ym Mro Morgannwg, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc ym Mro Morgannwg

- Mae 37,100 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw ym Mro Morgannwg – gyda 27,669 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed ym Mro Morgannwg, mae 4,510 (16%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 23 o wardiau ym Mro Morgannwg a 78 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 6% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 14% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw ym Mro Morgannwg yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel ym Mro Morgannwg

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 43,154 (29.1%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) ym Mro Morgannwg yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v

- Mae 5000 o bobl ddi-waith yn byw ym Mro Morgannwg – 7.6% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 15.3% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 4,980 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) ym Mro Morgannwg yn byw mewn 2,760 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd ym Mro Morgannwg yn 2011 yn £10.82, cynnydd o 7.4% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 17.1% o weithwyr ym Mro Morgannwg yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol ym Mro Morgannwg

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 2,614 (13%) o ddisgyblion ym Mro Morgannwg yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 14% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Bro Morgannwg yn derbyn £1,029,600 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 3.17% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 161 (4.57%) o'r 3525 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 ym Mro Morgannwg symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 35 (0.99%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANT YNG NGHAE RDYDD – CIPOLWG LLEOLT

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yng Nghaerdydd, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol AChub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yng Nghaerdydd

- Mae 123,600 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yng Nghaerdydd – gyda 70,420 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yng Nghaerdydd, mae 18,239 (26%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 29 o wardiau yng Nghaerdydd a 203 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 16% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 16% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yng Nghaerdydd yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yng Nghaerdydd

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 18,894 (24.5%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yng Nghaerdydd yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 16000 o bobl ddi-waith yn byw yng Nghaerdydd – 9.1% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 15.8% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 18,090 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yng Nghaerdydd yn byw mewn 9,150 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yng Nghaerdydd yn 2011 yn £11.19, cynnydd o 0.4% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 17.2% o weithwyr yng Nghaerdydd yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yng Nghaerdydd

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 10,337 (21%) o ddisgyblion yng Nghaerdydd yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 20% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Caerdydd yn derbyn £4,072,950 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 12.56% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 441 (6.50%) o'r 6789 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yng Nghaerdydd symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 93 (1.37%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYNG NGHAEFFILI – CIPOLWG LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yng Nghaerffili, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yng Nghaerffili

- Mae 54,800 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yng Nghaerffili – gyda 40,308 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yng Nghaerffili, mae 9,875 (25%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 33 o wardiau yng Nghaerffili a 110 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 15% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 18% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yng Nghaerffili yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yng Nghaerffili

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 15,272 (23.8%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yng Nghaerffili yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 8000 o bobl ddi-waith yn byw yng Nghaerffili – 10.8% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 23.9% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 10,740 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yng Nghaerffili yn byw mewn 5,920 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yng Nghaerffili yn 2011 yn £10.00, cynnydd o 1.0% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 19.8% o weithwyr yng Nghaerffili yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yng Nghaerffili

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 6,701 (23%) o ddisgyblion yng Nghaerffili yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 37% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Caerffili yn derbyn £2,484,000 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 7.66% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- O'r 708 o ddisgyblion a adawodd yr ysgol ym mlwyddyn 13 yn 2011, mae Caerffili o fewn yr un rhan o bump canolig o Awdurdodau Lleol, gyda 5.1% (36) o bobl ifanc y gwyddom y byddant yn bobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant.^{xiii}
- Yn 2011, ni wnaeth 159 (4.20%) o'r 3785 o ddisgyblion blynnyddoedd 11 i 13 yng Nghaerffili symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 114 (3.01%) myfyrwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYNG NGHASNEWYDD – CIPOLWG LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yng Nghasnewydd, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol AChub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yng Nghasnewydd

- Mae 47,400 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yng Nghasnewydd – gyda 33,609 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yng Nghasnewydd, mae 8,436 (25%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 20 o wardiau yng Nghasnewydd a 94 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 16% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 18% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yng Nghasnewydd yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yng Nghasnewydd

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 11,679 (21.9%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yng Nghasnewydd yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v

- Mae 7000 o bobl ddi-waith yn byw yng Nghasnewydd – 10.4% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 20.1% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 8,380 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yng Nghasnewydd yn byw mewn 4,470 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yng Nghasnewydd yn 2011 yn £10.78, cynnydd o 2.2% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 20.2% o weithwyr yng Nghasnewydd yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yng Nghasnewydd

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 4,485 (19%) o ddisgyblion yng Nghasnewydd yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 24% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Casnewydd yn derbyn £1,762,650 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 5.43% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 195 (5.67%) o'r 3440 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yng Nghasnewydd symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 62 (1.80%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYNG NGHASTELL-NEDD PORT TALBOT – CIPOLWLG LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yng Nghastell-nedd Port Talbot, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yng Nghastell-nedd Port Talbot

- Mae 39,500 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yng Nghastell-nedd Port Talbot – gyda 29,517 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yng Nghastell-nedd Port Talbot, mae 7,497 (25%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 42 o wardiau yng Nghastell-nedd Port Talbot a 91 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 15% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 16% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yng Nghastell-nedd Port Talbot yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yng Nghastell-nedd Port Talbot

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 14,468 (25.3%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yng Nghastell-nedd Port Talbot yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v

- Mae 6000 o bobl ddi-waith yn byw yng Nghastell-nedd Port Talbot – 9.7% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 24.6% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 8,240 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yng Nghastell-nedd Port Talbot yn byw mewn 4,640 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yng Nghastell-nedd Port Talbot yn 2011 yn £10.66, gostyngiad o 11.5% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 20.3% o weithwyr yng Nghastell-nedd Port Talbot yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yng Nghastell-nedd Port Talbot

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 4,397 (21%) o ddisgyblion yng Nghastell-nedd Port Talbot yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 27% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Castell-nedd Port Talbot yn derbyn £1,799,100 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 5.55% o gyfanswm y grant a ddyfarnir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 104 (5.00%) o'r 2082 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yng Nghastell-nedd Port Talbot symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 8 (0.38%) myfyrwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANT YNG NGHEREDIGION – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yng Ngheredigion, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yng Ngheredigion

- Mae 25,200 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yng Ngheredigion – gyda 12,800 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yng Ngheredigion, mae 2,048 (16%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 40 o wardiau yng Ngheredigion a 47 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 0% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ Mae 12% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yng Ngheredigion yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yng Ngheredigion

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 19,520 (27.7%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yng Ngheredigion yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 2000 o bobl ddi-waith yn byw yng Ngheredigion – 6.5% o bobl oedran gweithio.^{vi}
- Mae 12.2% o'r boblogaeth oedran gweithio yn

derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}

- Mae 1,810 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yng Ngheredigion yn byw mewn 1,020 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yng Ngheredigion yn 2011 yn £9.52, cynnydd o 7.5% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 22.7% o weithwyr yng Ngheredigion yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yng Ngheredigion

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 1,199 (12%) o ddisgyblion yng Ngheredigion yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 27% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Ceredigion yn derbyn £458,100 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 1.41% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 70 (3.99%) o'r 1753 o ddisgyblion blynnyddoedd 11 i 13 yng Ngheredigion symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 7 (0.40%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYNG NGHONWY – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwyso a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yng Nghonwy, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yng Nghonwy

- Mae 30,100 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yng Nghonwy – gyda 22,902 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yng Nghonwy, mae 4,352 (19%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 38 o wardiau yng Nghonwy a 71 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 3% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 14% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yng Nghonwy yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yng Nghonwy

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 13,166 (30.6%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yng Nghonwy yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 4000 o bobl ddi-waith yn byw yng Nghonwy – 7.4% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 18.0% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 4,340 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yng Nghonwy yn byw mewn 2,330 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yng Nghonwy yn 2011 yn £8.56, gostyngiad o 2.6% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 32.7% o weithwyr yng Nghonwy yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yng Nghonwy

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 2,570 (16%) o ddisgyblion yng Nghonwy yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 19% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Conwy yn derbyn £1,012,950 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 3.12% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 74 (2.94%) o'r 2519 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yng Nghonwy symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 65 (2.58%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYNG NGWYNEDD – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yng Ngwynedd, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yng Ngwynedd

- Mae 37,700 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yng Ngwynedd – gyda 23,663 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yng Ngwynedd, mae 3,715 (16%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 71 o wardiau yng Ngwynedd a 75 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 4% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 15% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yng Ngwynedd yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yng Ngwynedd

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 66,312 (27.9%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yng Ngwynedd yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 4000 o bobl ddi-waith yn byw yng Ngwynedd – 6.8% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 14.4% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 3,700 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yng Ngwynedd yn byw mewn 1,980 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yng Ngwynedd yn 2011 yn £9.26, gostyngiad o 4.6% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 27.0% o weithwyr yng Ngwynedd yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yng Ngwynedd

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 2,292 (13%) o ddisgyblion yng Ngwynedd yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 20% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Gwynedd yn derbyn £904,050 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 2.79% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 68 (3.14%) o'r 2166 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yng Nghwynedd symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 19 (0.88%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYM MERTHYR TUDFUL – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant ym Merthyr Tudful, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc ym Merthyr Tudful

- Mae 17,900 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw ym Merthyr Tudful – gyda 13,144 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed ym Merthyr Tudful, mae 3,628 (28%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 11 o wardiau ym Merthyr Tudful a 36 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 25% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 16% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw ym Merthyr Tudful yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel ym Merthyr Tudful

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 14,362 (24.6%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) ym Merthyr Tudful yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v

- Mae 3000 o bobl ddi-waith yn byw ym Merthyr Tudful – 13.4% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 28.0% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 3,670 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) ym Merthyr Tudful yn byw mewn 2,100 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd ym Merthyr Tudful yn 2011 yn £9.46, gostyngiad o 3.4% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 23.0% o weithwyr ym Merthyr Tudful yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol ym Merthyr Tudful

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 2,244 (24%) o ddisgyblion ym Merthyr Tudful yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 30% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Merthyr Tydfil yn derbyn £810,000 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 2.5% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 74 (5.29%) o'r 1399 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 ym Merthyr Tudful symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 21 (1.50%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANT YM MHEN-Y-BONT AR OGWR – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tloidi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tloidi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant ym Mhen-y-bont ar Ogwr, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc ym Mhen-y-bont ar Ogwr

- Mae 40,300 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw ym Mhen-y-bont ar Ogwr – gyda 30,130 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed ym Mhen-y-bont ar Ogwr, mae 6,508 (22%) yn byw mewn tloidi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 39 o wardiau ym Mhenybont-ar-Ogwr ac 85 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 11% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 15% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn byw mewn tloidi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel ym Mhen-y-bont ar Ogwr

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tloidi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 10,167 (29.0%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v

- Mae 5000 o bobl ddi-waith yn byw ym Mhen-y-bont ar Ogwr – 7.9% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 21.5% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 7,330 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn byw mewn 4,120 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn 2011 yn £10.08, gostyngiad o 3.6% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 24.5% o weithwyr ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol ym Mhen-y-bont ar Ogwr

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tloidi.

- Mae 4,381 (20%) o ddisgyblion ym Mhen-y-bont ar Ogwr yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 23% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Pen-y-bont ar Ogwr yn derbyn £1,556,100 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 4.8% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 140 (4.14%) o'r 3378 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 ym Mhen-y-bont ar Ogwr symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 154 (4.56%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYM MHOWYS – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant ym Mhowys, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc ym Mhowys

- Mae 35,600 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw ym Mhowys – gyda 26,667 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed ym Mhowys, mae 3,280 (12%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 73 o wardiau ym Mhowys a 80 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 1% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 12% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw ym Mhowys yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel ym Mhowys

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 19,120 (22.7%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) ym Mhowys yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 3000 o bobl ddi-waith yn byw ym Mhowys – 5.2% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 13.0% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 3,390 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) ym Mhowys yn byw mewn 1,890 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd ym Mhowys yn 2011 yn £8.87, cynnydd o 4.2% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 29.2% o weithwyr ym Mhowys yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol ym Mhowys

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 2,024 (10%) o ddisgyblion ym Mhowys yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 25% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Powys yn derbyn £765,900 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 2.36% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 87 (2.82%) o'r 3087 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 ym Mhowys symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 65 (2.11%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYN RHONDDA CYNON TAF – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Rhondda Cynon Taf, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol AChub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Rhondda Cynon Taf

- Mae 72,500 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Rhondda Cynon Taf – gyda 51,835 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Rhondda Cynon Taf, mae 13,062 (25%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 52 o wardiau yn Rhondda Cynon Taf a 152 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 18% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 17% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Rhondda Cynon Taf yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Rhondda Cynon Taf

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 18,733 (22.0%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Rhondda Cynon Taf yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v

- Mae 11,000 o bobl ddi-waith yn byw yn Rhondda Cynon Taf – 10.1% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 23.8% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 14,730 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Rhondda Cynon Taf yn byw mewn 8,210 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Rhondda Cynon Taf yn 2011 yn £9.22, gostyngiad o 0.6% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 27.4% o weithwyr yn Rhondda Cynon Taf yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Rhondda Cynon Taf

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 9,783 (25%) o ddisgyblion yn Rhondda Cynon Taf yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 31% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Rhondda Cynon Taf yn derbyn £3,382,650 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 10.43% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 336 (5.16%) o'r 6506 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Rhondda Cynon Taf symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 117 (1.80%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYN SIR BENFRO – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Sir Benfro, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Sir Benfro

- Mae 34,800 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Sir Benfro – gyda 25,076 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Sir Benfro, mae 4,589 (18%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 60 o wardiau yn Sir Benfro a 71 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 4% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 15% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Sir Benfro yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Sir Benfro

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 21,696 (22.8%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Sir Benfro yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 4000 o bobl ddi-waith yn byw yn Sir Benfro – 7.1% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 17.1% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}

- Mae 4,720 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Sir Benfro yn byw mewn 2,510 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Sir Benfro yn 2011 yn £9.56, cynnydd o 0.1% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 26.5% o weithwyr yn Sir Benfro yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Sir Benfro

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 3,033 (16%) o ddisgyblion yn Sir Benfro yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 34% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Sir Benfro yn derbyn £1,160,100 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 3.58% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 102 (3.93%) o'r 2593 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Sir Benfro symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 5 (0.19%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYN SIR DDINBYCH – CIPOLWG LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Sir Ddinbych, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Sir Ddinbych

- Mae 27,000 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Sir Ddinbych – gyda 20,434 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Sir Ddinbych, mae 4,169 (20%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 30 o wardiau yn Sir Ddinbych a 58 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 10% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 15% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Sir Ddinbych yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Sir Ddinbych

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 10,167 (24.5%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Sir Ddinbych yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 3000 o bobl ddi-waith yn byw yn Sir Ddinbych – 7.2% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 18.7% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 4,380 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Sir Ddinbych yn byw mewn 2,330 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Sir Ddinbych yn 2011 yn £10.24, cynnydd o 5.0% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 22.7% o weithwyr yn Sir Ddinbych yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Sir Ddinbych

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 2,708 (17%) o ddisgyblion yn Sir Ddinbych yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 24% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Sir Ddinbych yn derbyn £1,073,250 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 3.31% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 80 (3.25%) o'r 2465 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Sir Ddinbych symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 30 (1.22%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYN SIR FYNWY – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Sir Fynwy, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Sir Fynwy

- Mae 25,100 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Sir Fynwy – gyda 18,523 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Sir Fynwy, mae 2,167 (12%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 42 o wardiau yn Sir Fynwy a 58 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 0% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 10% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Sir Fynwy yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Sir Fynwy

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 18,114 (22.8%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Sir Fynwy yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 2000 o bobl ddi-waith yn byw yn Sir Fynwy – 5% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 12.8% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 2,310 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Sir Fynwy yn byw mewn 1,260 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Sir Fynwy yn 2011 yn £9.30, gostyngiad o 3.8% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 30.2% o weithwyr yn Sir Fynwy yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Sir Fynwy

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 1,259 (11%) o ddisgyblion yn Sir Fynwy yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 28% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Sir Fynwy yn derbyn £506,250 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 1.56% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 74 (4.29%) o'r 1744 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Sir Fynwy symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 18 (1.03%) myfyrwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYN SIR GAERFYRDDIN – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Sir Gaerfyrddin, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol AChub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Sir Gaerfyrddin

- Mae 52,500 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Sir Gaerfyrddin – gyda 37,584 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Sir Gaerfyrddin, mae 7,291 (19%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 58 o wardiau yn Sir Gaerfyrddin a 112 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 5% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 16% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Sir Gaerfyrddin yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Sir Gaerfyrddin

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 16,446 (34.1%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Sir Gaerfyrddin yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 6000 o bobl ddi-waith yn byw yn Sir Gaerfyrddin – 6.5% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 19.3% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 7,730 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Sir Gaerfyrddin yn byw mewn 4,250 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Sir Gaerfyrddin yn 2011 yn £9.65, gostyngiad o 3.5% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 25.8% o weithwyr yn Sir Gaerfyrddin yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Sir Gaerfyrddin

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 4,541 (17%) o ddisgyblion yn Sir Gaerfyrddin yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 22% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Sir Gaerfyrddin yn derbyn £1,690,200 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 5.21% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 108 (2.89%) o'r 3738 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Sir Gaerfyrddin symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 9 (0.24%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYN SIR Y FFLINT – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Sir y Fflint, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Sir y Fflint

- Mae 45,200 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Sir y Fflint – gyda 33,471 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Sir y Fflint, mae 5,188 (16%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 57 o wardiau yn Sir y Fflint a 92 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 4% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 11% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Sir y Fflint yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Sir y Fflint

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 28,606 (25.9%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Sir y Fflint yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v
- Mae 5000 o bobl ddi-waith yn byw yn Sir y Fflint – 6.4% o bobl oedran gweithio.^v
- Mae 14.6% o'r boblogaeth oedran gweithio yn

derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}

- Mae 5,550 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Sir y Fflint yn byw mewn 2,990 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Sir y Fflint yn 2011 yn £11.05, cynnydd o 2.2% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 23.5% o weithwyr yn Sir y Fflint yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Sir y Fflint

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 3,097 (13%) o ddisgyblion yn Sir y Fflint yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 32% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Sir y Fflint yn derbyn £1,236,150 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 3.81% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 106 (3.04%) o'r 3483 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Sir y Fflint symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 44 (1.26%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANT YN NHORFAEN – CIPOLWLG LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Nhorfaen, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Nhorfaen

- Mae 27,700 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Nhorfaen – gyda 20,449 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Nhorfaen, mae 4,703 (23%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 24 o wardiau yn Nhorfaen a 60 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 7% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 18% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Nhorfaen yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Nhorfaen

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 21,191 (29.0%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Nhorfaen yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v Mae 5000 o bobl ddi-waith yn byw yn Nhorfaen – 11.1% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 21.0% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 4,920 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Nhorfaen yn byw mewn 2,730 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Nhorfaen yn 2011 yn £9.84, gostyngiad o 5.0% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 21.0% o weithwyr yn Nhorfaen yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Nhorfaen

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 2,761 (16%) o ddisgyblion yn Nhorfaen yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 24% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Torfaen yn derbyn £1,073,700 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 3.31% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 130 (5.29%) o'r 2458 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Nhorfaen symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 39 (1.59%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYN WRECSAM – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Wrecsam, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpoverty-solutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Wrecsam

- Mae 40,500 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Wrecsam – gyda 29,142 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Wrecsam, mae 5,508 (19%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 47 o wardiau yn Wrecsam ac 85 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 6% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 13% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Wrecsam yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Wrecsam

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 27,955 (32.3%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Wrecsam yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v Mae 5000 o bobl ddi-waith yn byw yn Wrecsam – 7.7% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 16.9% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 5,900 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Wrecsam yn byw mewn 3,180 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Wrecsam yn 2011 yn £9.83, gostyngiad o 1.8% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 25.0% o weithwyr yn Wrecsam yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Wrecsam

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 3,174 (17%) o ddisgyblion yn Wrecsam yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 21% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Wrecsam yn derbyn £1,288,800 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 3.97% o gyfanswm y grant a ddyfernir ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 83 (4.54%) o'r 1830 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Wrecsam symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 14 (0.77%) myfyriwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

TLODI PLANTYN YNYS MÔN – CIPOLWGW LLEOL

Ni all ystadegau ar eu pen eu hunain gyfleu gwir sefyllfa tlodi plant yng Nghymru. Y tu ôl i bob ffigur mae plentyn y mae ei blentyndod wedi'i ddifetha a'i gyfleoedd wedi'u lleihau gan y pla o gael ei fagu mewn tlodi. Ond, mae ystadegau yn ein helpu i ddeall natur yr her sy'n ein hwynebu ac yn ein galluogi i olrhain a chynnal ein cynnydd wrth ymateb i'r her honno. Ar ôl etholiadau lleol mis Mai 2012 yng Nghymru ac wrth i aelodau etholedig hen a newydd asesu eu blaenoriaethau, mae'n gyfle perffaith i bwysu a mesur y sefyllfa. Mae'r papur hwn yn rhoi cipolwg ystadegol lleol ar dlodi plant yn Ynys Môn, gyda golwg benodol ar incwm ac addysg sy'n adlewyrchu blaenoriaethau polisi allweddol Achub y Plant. Mae gwybodaeth hefyd yn www.childpovertysolutions.org.uk

Plant a phobl ifanc yn Ynys Môn

- Mae 18,800 o blant a phobl ifanc (0-25) yn byw yn Ynys Môn – gyda 14,103 ohonynt yn 0-19 oed.ⁱ
- O'r holl blant a phobl ifanc 0-19 oed yn Ynys Môn, mae 2,539 (18%) yn byw mewn tlodi incwm cymharol (aelwydydd â 60% neu lai o'r incwm canolrifol).ⁱⁱ
- Mae 40 o wardiau yn Ynys Môn a 44 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA's), mae 2% o'r LSOA's yn y 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.ⁱⁱⁱ
- Mae 14% o'r holl blant a phobl ifanc sy'n byw yn Ynys Môn yn byw mewn tlodi difrifol (50% neu lai o incwm aelwydydd canolrifol) ac o leiaf dau fesur o amddifadedd materol.^{iv}

Diweithdra a Chyflog Isel yn Ynys Môn

Mae diweithdra a chyflogau isel yn ganolog i dlodi plant. I ddeall y sbardunwyr tlodi plant hyn, mae'n ddefnyddiol archwilio rhai dangosyddion economaidd lleol allweddol ar gyfer aelwydydd.

- Mae 32,400 (29.7%) o bobl oedran gweithio (16 – 64 oed) yn Ynys Môn yn economaidd anweithgar. Cyfartaledd cenedlaethol Cymru yw 27%.^v Mae 2000 o bobl ddi-waith yn byw yn Ynys Môn – 7% o bobl oedran gweithio.^v

- Mae 18.2% o'r boblogaeth oedran gweithio yn derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol.^{vi}
- Mae 2,750 o blant a phobl ifanc (0-18 oed) yn Ynys Môn yn byw mewn 1,430 o aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol.^{vii}
- Roedd enillion crynswth canolrifol fesul awr ar draws pob swydd yn Ynys Môn yn 2011 yn £10.28, cynnydd o 7.6% ers y flwyddyn flaenorol. Mae 22.9% o weithwyr yn Ynys Môn yn ennill cyflog crynswth fesul awr o £7.20 yr awr neu lai. Roedd enillion crynswth canolrifol Cymru fesul awr yn 2011 yn £10.05 yr awr.^{viii}

Cyrhaeddiad Addysgol yn Ynys Môn

Mae cymhwyster i dderbyn Prydau Ysgol Am Ddim yn fesur allweddol o incwm aelwyd. Ym mhob cyfnod allweddol, mae dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn dueddol o berfformio'n arwyddocaol waeth na'r rhai nad ydynt yn gymwys.^{ix} Mae cyrhaeddiad addysgol gwael yn debygol o niweidio cyfleoedd bywyd plant a phobl ifanc yn y dyfodol a pharhau'r cylch tlodi.

- Mae 1,605 (17%) o ddisgyblion yn Ynys Môn yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â'r cyfartaledd cenedlaethol o 18.2%.^x
- Nid yw 29% o blant a phobl ifanc sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn eu derbyn ar hyn o bryd.^{xi}
- Mae ysgolion yn derbyn £450 am bob dysgwr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim. Mae Ynys Môn yn derbyn £643,050 mewn Grant Amddifadedd Disgyblion, sef 1.98% o gyfanswm y grant a ddyferniar ar gyfer Cymru.^{xii}
- Yn 2011, ni wnaeth 34 (2.43%) o'r 1401 o ddisgyblion blynyddoedd 11 i 13 yn Ynys Môn symud ymlaen i unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ar ôl gadael yr ysgol yn 2011. Nid ydym yn gwybod i ble aeth 5 (0.36%) myfyrwr arall ar ôl gadael yr ysgol. Mae cyfanswm y disgyblion a adawodd yr ysgol yn 2011 ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth yng Nghymru yn 2838, cyfartaledd cenedlaethol o 4.34%.^{xiii}

ACHUB Y PLANT

– BWYTA, CYSGU, DYSGU, CHWARAE!

Cynllun grant argyfwng yw'r rhaglen Bwyta, Cysgu, Dysgu, Chwarae! a lansiwyd gan Achub y Plant ym mis Hydref 2011 sy'n ymateb i deuluoedd gyda phlentyn ifanc* lle mae angen materol difrifol yn y cartref.

Mae'n darparu nwyddau hanfodol ar gyfer y cartref yn uniongyrchol i deuluoedd, fel gwely plentyn, popti neu lyfrau addysgol a theganau.

Mae teuluoedd hefyd yn cael gwiriad hawl i ffudd-daliadau er mwyn sicrhau eu bod yn derbyn yr holl ffudd-daliadau lles y mae ganddynt yr hawl iddynt.

Mae teuluoedd yn cael eu cyfeirio at Achub y Plant gan weithwyr proffesiynol sy'n ymweld â'r cartref ac sy'n gallu cadarnhau eu bod mewn angen.

Hyd yma, mae Achub y Plant wedi denu cyllid corfforaethol i gynnal y cynllun mewn 3 Awdurdod Lleol yng Nghymru (Caerdydd, RhCT a Blaenau Gwent) lle mae Partneriaid Cyfeirio yn cynnwys Ymwelwyr Iechyd, Homestart, a staff Awdurdodau Lleol a Chymdeithasau Tai. Wrth i fwy o gyllid fod ar gael, bydd y cynllun yn cael ei ymestyn i ardaloedd ledled Cymru lle mae canrannau uchel o blant yn byw mewn tldi ac amddifadedd materol. Am ragor o wybodaeth, cysylltwch â Mary Powell-Chandler, Pennaeth Rhaglenni – Cymru.

Ffôn: 029 2080 3254

m.powell-chandler@savethechildren.org.uk

*O dan 36 mis oed ar adeg y cais neu os yw'r fam yn feichiog ers 28 wythnos neu fwy

ACHUB Y PLANT – TEULUOEDD AC YSGOLION YNGHYD (FAST)

Addysg fel llwybr allan o dlodi

Mae cydnabyddiaeth ryngwladol fod addysg yn llwybr allweddol allan o dlodi. Mae'r bwlch rhwng pa mor dda y mae plant sy'n byw mewn tldi yn ei wneud yn yr ysgol yn y DU o gymharu â'u cymheiriaid cyfoethocach yn amlwg erbyn i'r plant gyrraedd 19 mis oed ac yn parhau i ymestyn gydol cyfnod y plentyn yn yr ysgol. Cydnabyddir yn eang mai amgylchedd dysgu'r cartref ac ymgysylltiad rhieni yw dau o'r ffactorau mwyaf o ran cefnogi cyrhaeddiad addysgol plentyn.

Beth yw'r ateb?

Mae Achub y Plant yn gweithio mewn partneriaeth â Theuluoedd ac Ysgolion Ynghyd i wella mynediad i FAST – y rhaglen ymgysylltu â rhieni sydd wedi ennill gwobrau. Amcanion craidd y rhaglen atal hon sy'n seiliedig ar dystiolaeth yw galluogi plant i:

- Lwyddo yn yr ysgol a chael gwell cyfleoedd bywyd oherwydd gwell cyflawniadau addysgol o ran darllen, ysgrifennu a mathemateg, gwell ymddygiad a gwell cysylltiadau cartref-ysgol;
- Byw mewn teuluoedd cryfach oherwydd gwell perthynas rhiant-plentyn, cyfathrebu a hyder rhieni;
- Byw mewn cymunedau cryfach gyda mwy o ymddiriedaeth, cyfranogiad a llai o ynysu cymdeithasol.

Sut mae fast yn gweithio?

Mae FAST yn mabwysiadu cwrwrlwm cyffredinol, cyfranogol ac arbrolfol wyth wythnos i feithrin perthynas rhwng rhieni a phlant, rhieni ac ysgolion a rhieni a rhieni eraill yn y gymuned leol. Ar ôl graddio, mae rhieni yn parhau i gyfarfod bob mis, gan feithrin perthynas ag eraill a bod ar eu hennill yn sgil cymryd rhan yn y rhaglen.

Gydol y rhaglen, mae plant a rhieni yn cymryd rhan mewn gweithgareddau fel bwyta gyda'i gilydd fel teulu, chwarae fel teulu, gweithgareddau dysgu a chyfathrebu, cymorth arbennig rhiant-plentyn un-i-un, adeiliadu cymunedau ac amser rheini gyda rhieni lleol eraill. Mae pob teulu yn derbyn basged nwyddau hefyd, sy'n cynnwys llyfrau a theganau, er mwyn iddynt allu parhau i gynorthwyo eu plant i ddysgu a datblygu yn y cartref. "Mae FAST wedi ein helpu i wireddu'n gweledigaeth – Cydweithio i Gyflawni. Mae FAST wedi bod yn ddiddorol iawn, yn werth chweil ac yn brofiad dysgu llawn her ar adegau i'n hysgol ac i'r gymuned. Mae pawb a gymerodd ran wedi cydnabod pa mor bwysig yw rhoi'r grym i deuluoedd er mwyn gallu gwneud gwahaniaeth go iawn i gyfleoedd bywyd plant." Pennaeth

Os ydych chi am gael gwybod sut gallwch fanteisio ar nawdd corfforaethol Achub y Plant i roi FAST ar waith yn eich awdurdod lleol, cysylltwch â Melanie Hall yn m.hall@savethechildren.org.uk

ATODIAD I – FFYNONELLAU A CHYFEIRIADAU'R CIPOLWNG LLEOL

Nod yr adroddiad hwn yw rhoi 'cipolwg' ar dlodi plant ar lefel leol yng Nghymru er mwyn cynorthwyo penderfynwyr a rhanddeiliaid lleol. Mae mesur tlodi plant yn broses gymhleth iawn ac mae'n anodd cael dadansoddiad lleol o ddata ar dlodi plant yn aml. Felly, mae'r adroddiad hwn yn manteisio ar amrywiaeth o setiau data i roi darlun cronos o dlodi plant ar lefel leol. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi bod y setiau data amrywiol hyn yn cael eu mesur mewn ffordd wahanol ac yn deillio o amrywiaeth o ffynonellau gwahanol. Mae gan yr holl ffynonellau hyn eu cyfnodau amser a'u methodolegau eu hunain ar gyfer casglu a dadansoddi ystadegau. Felly, mae'r atodiad hwn yn darparu ffynonellau a chyfeiriadau ar gyfer pob un o'r setiau data.

- i. **Nifer y plant a phobl ifanc yn yr awdurdod lleol 0-25 a 0-19. Ffynhonnell:** Cyfrifiad (2011). Usual resident population by four-year age groups, unitary authorities in Wales, Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol. **Ar gael yn:** <http://www.ons.gov.uk/census>. I.

At ddibenion Cyfrifiad 2011, ystyr preswlydd arferol yn y DU yw unrhyw un, ar ddiwrnod cyfrifiad 2011, a oedd yn y DU ac wedi aros neu wedi bwriadu aros yn y DU am gyfnod o 12 mis neu fwy, neu unrhyw un a oedd â chyfeiriad parhaol yn y DU ac a oedd y tu allan i'r DU ac yn bwriadu aros y tu allan i'r DU am lai na 12 mis. Mae codau ardaloedd yn weithredol o 1 Ionawr 2011. Mae oedran person yn deillio o'i ddyddiad geni. Yr oedran a nodir yw oedran y person mewn blynyddoedd ar ei ben-blwydd diwethaf hyd at ac yn cynnwys diwrnod cyfrifiad 2011. Mae dyddiad geni sy'n awgrymu bod person dros 115 oed yn cael ei drin yn annilys ac mae oedran y person yn cael ei gofnodi.

- ii. **Y rhai rhwng 0-19 oed sy'n byw mewn cartrefi ag incwm canolrifol o dan 60% (Cyn Costau Tai) yn ôl Awdurdod Lleol. Ffynhonnell:** Y Grŵp Gweithredu ar Dlodi Plant (2012). *Child Poverty Map of the UK*. Llundain: CPAG. **Ar gael yn:** <http://endchildpoverty.org.uk/why-end-child-poverty/poverty-in-your-area#wales>

Nid yw'r gyfran wedi'i mesur o blant a phobl ifanc sy'n byw mewn cartrefi incwm isel cymharol (60% o'r canolrif) yn ôl Awdurdod Lleol ar gael ar gyfer Cymru. Caiff y ffigurau hyn eu cyfrifo drwy ddefnyddio data credyd treth er mwyn atgynhyrchu'r dangosydd cenedlaethol swyddogol ar gyfer tlodi plant, sy'n seiliedig ar yr Arolwg Adnoddau Teuluoedd a'i adrodd yn arolwg Cartrefi Islaw'r Incwm Cyfartalog (HBAI) fel plant mewn cartrefi ag incwm canolrifol o dan 60% cyn costau cartrefi.

O safbwynt plant â rhieni nad ydynt yn gweithio, mae'n diffinio tlodi fel bod yn aelod o deulu sy'n hawlio budd-daliadau diweithdra. Mae hyn yn dangos bod mwy o blant mewn tlodi na'r hyn a nodir gan ddata'r arolwg, gan fod incwm tua chwarter o'r plant â rhieni sy'n ddi-waith yn uwch na'r ffin tlodi. Ar y llaw arall, mae'r ffigurau lleol yn dangos llawer llai o dlodi mewn gwaith na'r data HBAI. Gellir priodoli hyn yn rhannol i'r ffaith fod y cyntaf yn ystyried teuluoedd sy'n hawlio credydau treth yn unig, ac yn rhannol oherwydd eu bod yn cyfrifo incwm ar lefel teulu yn hytrach na lefel cartref. Nid yw'r teulu yn cynnwys, er enghraifft, plant nad ydynt yn ddibynyddion. Bydd gan deulu sy'n byw yn yr un cartref fel un neu fwy o bobl nad ydynt yn ddibynyddion anghenion incwm uwch ar gyfer y cartref cyfan nag ar gyfer y "teulu" yn unig, ac os nad yw'r rhai nad ydynt yn ddibynyddion yn gweithio, mae'n bosibl na fydd incwm y cartref yn cyrraedd 60% o'r canolrif, wedi'i addasu yn ôl maint y cartref, er bod incwm y teulu yn ddigon i gyrraedd y trothwy hwn wedi'i addasu yn ôl maint y teulu yn unig.

Fodd bynnag, mae'r ddau wahaniaeth arwyddocaol hwn yn gwneud iawn am ei gilydd, ac mae'r dangosyddion lleol a'r ffigurau cenedlaethol yn dangos bod nifer debyg o blant yn byw mewn tlodi yn gyffredinol.

- iii. **Canran Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs) yr awdurdod lleol yn y 10% mwyaf difreintiedig o holl LSOAs Cymru a ward Awdurdod Lleol â'r lefel tlodi plant uchaf. Ffynhonnell:** Llywodraeth Cymru (2011). *Mynegai Amddifadedd Luosog Cymru*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru. **Ar gael yn:** http://www.statswales.wales.gov.uk/ReportFolders/reportfolders.aspx?IF_ActivePath=P,2449,2450,32938

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (2012). Mid-2011 estimates, Wales by Authority and Ward. Llundain: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol
Data ar gael yn: <http://endchildpoverty.org.uk/files/spreadsheets/localAuth2012/wales.xlsx>

Fel gyda (ii) uchod, mae cyfrifo ward Awdurdod Lleol â'r lefel tlodi plant uchaf yn defnyddio dangosydd sy'n ceisio, lle bo hynny'n bosibl, defnyddio data credyd treth er mwyn atgynhyrchu'r dangosydd cenedlaethol swyddogol ar gyfer tlodi plant, sy'n seiliedig ar yr Arolwg Adnoddau Teuluoedd ac yn cael ei adrodd yn arolwg Cartrefi Islaw'r Incwm Cyfartalog (HBAI) fel plant mewn cartrefi ag incwm canolrifol o dan 60% cyn costau cartrefi.

- iv. **Nifer a chyfran y plant sy'n byw mewn Tlodi Difrifol (50% o incwm cartref canolrifol) yn ôl Awdurdod Lleol. Ffynhonnell:** Achub y Plant (2011). *Severe Child Poverty Locally and Nationally. Llundain: Achub y Plant.*

- v. **Pobl o oedran gweithio sy'n economaidd anweithgar a nifer a chyfradd pobl ddiwaith yn ôl awdurdod lleol, Ebrill 2011 - Mawrth 2012. Ffynhonnell:** Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (Awst 2012). *Regional Labour Market: LI01 - Local Indicators for Counties, Local and Unitary Authorities, Awst 2012 (Diweddarwyd Gorffennaf 2012).* **Ar gael yn:** <http://www.ons.gov.uk/ons/publications/re-reference-tables.html?edition=tcm%3A77-227865v>

Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn diffinio anweithgarwch economaidd fel - Myfyriwr, Gofalu am deulu / cartref, Salwch dros dro, Salwch hirdymor, Wedi digalonni, Wedi ymddeol, Arall, Ddim eisiau swydd, Eisiau swydd.

- vi. **Cyfran y boblogaeth oedran gweithio sy'n derbyn budd-daliadau allan o waith allweddol. Ffynhonnell:** <http://www.poverty.org.uk/13/index.shtml>. Mae'r rhestr hon ychydig yn wahanol i 'fudd-daliadau allweddol', sydd hefyd yn cynnwys Lwfans Byw i'r Anabl.

Budd-daliadau allan o waith allweddol.

Mae'r term allweddol hwn o eiddo'r Adran Gwaith a Phensiynau yn berthnasol i'r budd-daliadau canlynol: Lwfans Ceisio Gwaith, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth, Budd-dal

Analluogrwydd, Lwfans Anabledd Difrifol a Lwfans Gofalwr. Gellir defnyddio data o'r ffynonellau hyn i amcangyfrif nifer yr oedolion sy'n derbyn y budd-daliadau hyn, nid nifer eu plant dibynnol. Y rheswm am hyn yw nad yw derbyn rhai o'r prif fudd-daliadau, fel Lwfans Cyflogaeth a Chymorth, yn dibynnu ar nifer y plant sy'n byw mewn cartref.

D.S. Mae budd-daliadau mewn gwaith yn cael eu diffinio fel;

- Gweithio'n rhan-amser – llai na 16 awr yr wythnos** – rhywfaint o Lwfans Ceisio Gwaith seiliedig ar incwm neu Gymhorthdal Incwm cysylltiedig ag incwm. Mae'n bosibl y gallwch hefyd hawlio credydau treth plant a rhywfaint o fudd-dal tai am gyfnod o amser, budd-dal y dreth gyngor.
- Gweithio'n llawn-amser – 16 awr yr wythnos neu fwy** – bydd Lwfans Ceisio Gwaith, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth neu Fudd-dal Analluogrwydd yn dod i ben. Os ydych chi ar gyflog isel, mae'n bosibl y byddwch yn parhau i dderbyn Budd-dal Tai, Credyd Treth Gwaith, a/ neu Gredyd Dychwelyd i'r Gwaith. Gellir talu Credyd Treth Gwaith i bobl sengl a chyplau sydd ar incwm isel i ganolog.

- vii. **Nifer y plant a'r bobl ifanc (0-18) sy'n byw mewn teuluoedd sy'n dibynnu ar fudd-daliadau allan o waith allweddol. Ffynhonnell:** Yr Adran Gwaith a Phensiynau (2012). *Number of Children living in all Out-of-work Benefit Claimant Households by Local Authority and Age at May 2011.* Llundain: DWP Information Governance and Security Directorate. **Ar gael yn:** http://statistics.dwp.gov.uk/asd/asd1/ben_hholds/2011/cowb_authority_2011.xls

Mae'r ffigurau hyn yn dangos nifer y plant sy'n byw mewn cartrefi lle'r oedd o leiaf un rhiant neu warcheidwad yn hawlio un neu fwy o'r budd-daliadau allan o waith canlynol: Lwfans Ceisio Gwaith, Cymhorthdal Incwm, Lwfans Cyflogaeth a Chymorth, Budd-dal Analluogrwydd/Lwfans Anabledd Difrifol, neu Gredyd Pensiwn. Mae'r data hwn yn rhoi cipolwg ar y sefyllfa a oedd yn bodoli ar 31 Mai 2011. Maent yn cael eu nodi fel Ystadegau Swyddogol. Mae canllawiau cefndir ar ddefnyddio a dehongli'r ffigurau ar gael yn: http://statistics.dwp.gov.uk/asd/asd1/ben_hholds/cb_hholds_guidance.pdf

- viii. **Cyflog canolrifol a newid blynyddol yn ôl canran a Chanran y gweithwyr sy'n ennill £7.20 yr awr neu lai fel cyflog crynswth.**
Ffynhonnell: ASHE (2011). (*provisional, based on SOC 2000*) Table 7 - Place of Work by Local Authority; PROV – Work Geography Table 7.5a – Hourly Pay – Gross 2011. Llundain: Annual Survey on Hours and Earnings. **Ar gael yn:** <http://www.ons.gov.uk/ons/publications/re-reference-tables.html?edition=tcn%3A77-235202>

Mae'r ystadegau hyn yn seiliedig ar ryngosod data tâl crynswth deigradd fesul awr yr Adran Gwaith a Phensiynau. Dylid nodi y gall fod grwpio o amgylch isafsymiau cyflog ar gyfer oeddrannau gwahanol, ac mae'r newidiadau i'r gyfradd genedigaethau yn golygu bod nifer y gweithwyr sy'n ymuno â'r gweithlu yn debygol o fod wedi newid dros amser. Fodd bynnag, mae'n anodd llunio model ar gyfer pob un o'r ffactorau hyn. Felly, rydym yn cyfrifo'r gyfran a dalwyd ar raddfa o £7.20 yr awr neu lai drwy ragdybio bod perthynas llinell syth rhwng y ddau bwynt deigradd sydd agosaf i'r pwynt £7.20 yr awr a'r naill ochr a'r llall iddo. Mae atchweliad llinellol yn cyfrifo'r pwynt lle mae'r llinell gyflog yn croesi'r echelin gyflog ganolraddol. Noder na ellir defnyddio'r dull hwn os yw'r gyfran yn llai na'r gyfran isaf yn y tablau (10%) neu'n fwy na'r gyfran uchaf yn y tablau (90%).

- ix. Feinstein, L and Sabates, R (2006) *Predicting adult life outcomes from earlier signals: Identifying those at risk/* Llundain: Institute of Education.
- x. **Nifer a chanran y disgyblion sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim yn ôl awdurdod lleol o gymharu â'r cyfartaledd genedlaethol. Ar ddiwrnod Cyfrifiad 2011.**
Ffynhonnell: StatsCymru, [010090] Pupils eligible for free school meals, by sector, ELLSI, Llywodraeth Cymru. Ar gael yn:
- xi. **Plant a phobl ifanc sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim nad ydynt yn eu derbyn ar hyn o bryd.** **Ffynhonnell:** Yn deillio o ddata StatsCymru, [010092] Pupils taking free school meals on census day 2011 a [010090] Pupils eligible for free school meals on census day 2011

- xii. **Cyfanswm Grant Amddifadedd Disgyblion fesul disgybl mewn Awdurdod Lleol.**
Ffynhonnell: Cyfrifiadau Achub y Plant yn seiliedig ar ddata StatsCymru: Llywodraeth Cymru (2012). [010091] Pupils aged 5-15 eligible for free school meals, by sector. Caerdydd: Stats Cymru.
Ar gael yn: <http://www.statswales.wales.gov.uk/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=10091>

- xiii. **Nifer a chyfran y bobl ifanc nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth fesul awdurdod lleol.** **Ffynhonnell:** Gyrfa Cymru (2011). Hynt disgyblion o ysgolion yng Nghymru. Caerdydd: Gyrfa Cymru.
http://www.careerswales.com/prof/upload/doc/LEA_Year11_2011_20120504131408.doc
http://www.careerswales.com/prof/upload/doc/LEA_Year12_2011.doc
http://www.careerswales.com/prof/upload/doc/LEA_Year_13_2011_20120504132413.doc

Yn 2011, mae cyfansymiau a chyfrannau'r disgyblion sy'n gadael yr ysgol ac nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth wedi'i gyfrifo gan ddefnyddio'r tair ffynhonnell ddata a restrir yma. Dylid nodi bod sawl cyfran o'r rhai sydd 'Heb Ymateb i'r Holiadur' yn uchel o gymharu â'r cyfrannau nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth, sy'n golygu y gall Awdurdodau Lleol fod wedi tan-amcangyfrif niferoedd y rhai nad ydynt mewn unrhyw fath o addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth.

Ewch i'r adran Dangosyddion ar wefan Datrys Tlodi Plant www.childpoverty-solutions.org.uk i weld mwy o ddadansoddiadau o'r ystadegau a gyflwynir yma.

ATODIAD 2 - MESUR TLODI PLANT

Pasiwyd Deddf Tlodi Plant y DU yn 2010. Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol gyrraedd pedwar targed i ddileu tlodi plant erbyn 2020. Fodd bynnag, mae Achub y Plant yn canolbwyntio ar ddau fesur allweddol o tlodi plant; y mesur incymau cymharol a mesur tlodi difrifol. At ddibenion y briff hwn, bydd y data yn tueddu i gyfeirio at incwm cymharol fel dull o fesur tlodi plant.

- **Incwm Cymharol fel dull o Fesur Tlodi Plant** – Cyfeirir at y dull hwn weithiau fel 'prif' fesur tlodi plant. Mae'n mesur nifer y plant sy'n byw mewn cartrefi â llai na 60% o incymau canolrifol y DU. Defnyddir y dull hwn oherwydd pan fydd incymau'n disgyn yn is na'r lefel hon, mae'n hysbys bod amddifadedd materol a sawl dangosydd lles arall yn dirywio hefyd. Mae'r sector tlodi plant yn ffafrio'r mesur hwn oherwydd ei fod yn cael ei ddefnyddio gan Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd yr UE. Dyma'r mesur a ddefnyddir gan amlaf gan Lywodraeth Cymru hefyd. Mae'n well gan Achub y Plant ystyried nifer y plant sy'n byw mewn cartrefi â llai na 60% o incymau canolrifol Ar ôl Costau Tai. Mae hyn oherwydd bod costau tai yn rheidrwdd; yr hyn sydd gan gartref i'w wario ar ôl didynnu costau tai sy'n rhoi darlun cywir o gyllid teulu. Fodd bynnag, yn y Ddeddf Tlodi Plant, a'r rhan fwyaf o fesurau Llywodraeth Cymru, mae'r mesur a'r targed incwm cymharol yn cyfeirio at nifer y plant sy'n byw mewn tlodi incwm cymharol Cyn Costau Tai. Felly, wrth ystyried cyrraedd targed 2020 o leihau cyfran y plant sydd mewn tlodi incwm cymharol i 10% neu lai, mae'n rhaid i ni ystyried tlodi plant cyn didynnu costau tai.

Mae'r tabl isod¹⁴ yn ystyried cyfrif cyfwerthedd o lefelau incwm ar gyfer y boblogaeth gyfan ac yn eu trosglwyddo i symiau wythnosol sy'n gyfwerth ag arian parod ar gyfer rhai mathau o deuluoedd. Er enghraifft, ar gyfer canlyniadau Cyn Costau Tai, mae'n dangos bod 60 y cant o gyfrif cyfwerthedd incwm canolrifol ar gyfer cwpl yn 2010/11 yn £251 yr wythnos. Mae hyn yn cyfateb i incwm cyfeirio o £168 ar gyfer person sengl heb blant. Mae hyn yn awgrymu bod person sengl heb blant ag incwm arian parod o £168 neu lai yn is na 60 y cant o gyfrif cyfwerthedd incwm canolrifol ar gyfer y boblogaeth gyfan.

- **Tlodi difrifol** – Yn ogystal â'r dulliau uchod o fesur incwm, mae Achub y Plant yn pwysleisio pwysigrwydd mesur **tlodi plant difrifol**. Mae ein dull o fesur tlodi plant difrifol yn ystyried y rhai sydd â llai na 50% o incymau canolrifol y mae o leiaf dau fesur o amddifadedd materol yn berthnasol iddynt. Mae Achub y Plant hefyd yn cefnogi defnyddio mesur tlodi difrifol. Rydym yn credu bod y mesur hwn yn ein galluogi i ddeall sefyllfa teuluoedd sy'n dioddef rhai o'r amodau tlodi gwaethaf, a deall mwy am lle maen nhw'n byw. Aeth Llywodraeth y DU ati i gynnwys mesur tebyg o dlodi plant difrifol yn y Strategaeth Tlodi Plant, gan nodi y byddai llunwyr polisi yn canolbwyntio ar hyn ac ar y pedwar mesur yn y Ddeddf Tlodi Plant.

	Cymedr	Canolrif	60% o'r Canolrif
Cyn Costau Tai			
Person sengl heb unrhyw blant	342	281	168
Cwpl gyda dau o blant 5 a 14 oed	782	641	384
Person sengl gyda dau o blant 5 a 14 oed	613	502	301
Ar ôl Costau Tai			
Person sengl heb unrhyw blant	257	208	125
Cwpl gyda dau o blant 5 a 14 oed	718	582	349
Person sengl gyda dau o blant 5 a 14 oed	532	431	258

ATODIAD 3 – LLINELL AMSER DDEDDFWRIAETHOL A PHOLISI AR GYFER TLODI PLANT YNG NGHYMRU

Tachwedd 2004 - Mae'r Ddeddf Plant yn sefydlu swyddfa Comisiynydd Plant ym mhedair gwlad y DU, ac yng Nghymru mae'n nodi'r angen am gydweithrediad wrth ddarparu gwasanaethau ar gyfer plant a phobl ifanc, gan gynnwys cronfa gyfun a gynhelir, rhwng partneriaid perthnasol o dan arweiniad yr awdurdod gwasanaethau plant.

Chwefror 2010 - Mae Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 yn derbyn Cydsyniad Brenhinol. Roedd yn diwygio Deddf Plant 2004 ac yn rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru, y 22 Awdurdod Lleol yng Nghymru a Chyrrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru a enwir i gyhoeddi strategaethau i leihau tlodi plant.

Gan gyfeirio'n benodol at y 22 Awdurdod Lleol yng Nghymru, yn ymarferol mae'r ddyletswydd i gyhoeddi strategaeth tlodi plant wedi'i chyflawni hyd yn hyn drwy gyfeirio a chomau gweithredu o dan adrannau 25 a 26 o Ddeddf Plant 2004 (c. 31). Mae Adran 25 o'r Ddeddf yn cyfeirio at y gofyniad i gyrrff cyhoeddus weithio mewn partneriaeth ac mae Adran 26 yn nodi'r angen i gyhoeddi cynlluniau sy'n ymwneud â darparu gwasanaethau ar gyfer Plant a Phobl Ifanc. Yr adrannau hyn yw sylfaen y ddyletswydd ar Awdurdodau Lleol yn y DU i ddatblygu cynlluniau Plant a Phobl Ifanc.

Mawrth 2010 - Mae Deddf Tlodi Plant y DU yn cael ei phasio gyda chefnogaeth pob plaid, ac mae'n rhoi dyletswydd gyfreithiol ar lywodraethau i roi blaenoriaeth i ddileu tlodi plant erbyn 2020. Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r Ysgrifennydd Gwladol, wrth lunio'r strategaeth tlodi plant, ystyried pa grwpiau o blant yn y DU sy'n cael eu heffeithio'n anghymesur gan anfantais economaidd gymdeithasol, ac i ystyried effaith debygol polisi'r llywodraeth ar blant yn y grwpiau hyn. Ochr yn ochr â'r Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru), creodd y ddeddf fframwaith o ddyletswydd statudol sy'n cwmpasu Llywodraeth y DU, Llywodraeth Cymru, Awdurdodau Lleol a Chyrrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru a enwir gyda'r nod o weithredu i ddileu tlodi plant.

Chwefror 2011 - Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi ei Strategaeth Tlodi Plant, gan gyflawni'r ddyletswydd weinidogol o dan y Mesur Plant a Theuluoedd ac yn cadarnhau ymrwymiad y llywodraeth i ddileu tlodi plant erbyn 2020. Mae'r strategaeth yn diffinio 'dileu' fel dim mwy na 5% o blant yn byw mewn cartref incwm isel ar sail Cyn Costau Tai, sy'n bedair rhan o bump yn llai na'r lefel bresennol. Mae Llywodraeth Cymru wedi cytuno i adolygu ei strategaeth bob tair blynedd.

Mawrth 2011 - Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi Mynd i'r afael â Thlodi Plant: Canllawiau a Rheoliadau ar gyfer Awdurdodau Cymreig sy'n nodi'r dyletswyddau ar Awdurdodau Cymru fel y nodir yn Adran 6 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010. Ei nod yw datgan yn glir yr hyn y mae'n rhaid i Awdurdodau Cymru ei wneud er mwyn cyflawni eu ddyletswydd i fynd i'r afael â thlodi plant yng Nghymru rhwng 2011 a 2014.

Mawrth 2011 - mae Llywodraeth y DU yn cyhoeddi ei Strategaeth Tlodi Plant. 'A New Approach to Child Poverty: Tackling the Causes of Disadvantage and Transforming Families' Lives'

Mawrth 2012 - mae'r Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru a enwir yn y Mesur Plant a Theuluoedd yn cyhoeddi eu strategaethau i leihau tlodi plant ac yn cyflawni eu ddyletswydd statudol. Bydd y rhan fwyaf ohonynt yn adolygu eu strategaeth erbyn diwedd Mawrth 2014.

Ebrill 2012 - mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi canllawiau ar ddatblygu Cynlluniau Integredig Sengl lleol, Cydamcanu – Cydymdrechu: Canllawiau ar integreiddio partneriaethau.

Gorffennaf 2012 - cyhoeddi Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi 2012-2016 Llywodraeth Cymru sy'n amlinellu amcanion allweddol eu hymrwymiad i atal tlodi, helpu pobl i ddianc rhag tlodi a lliniaru effaith tlodi.

- 1 Child Poverty Action Group (2012). *Ending child poverty by 2020: Progress made and lessons learned*. Llundain: CPAG. tud8 Ar gael yn: <http://www.cpag.org.uk/sites/default/files/CPAG-Ending-child-poverty-by-2020-progress-made-lessons-learned-0612.pdf>
- 2 Households Below Average Income An analysis of the income distribution 1994/95 – 2010/11, Tud 110 a 115 http://statistics.dwp.gov.uk/asd/hbai/hbai2011/pdf_files/full_hbai12.pdf
- 3 Achub y Plant (2010). (2010). *Severe Child Poverty in Wales*, Caerdydd: Achub y Plant.
- 4 Y Sefydliad Astudiaethau Cyllid (2012). *Child and Working-Age Poverty from 2010 to 2013 Rhagfyr 2010*. IFS: Llundain: Ar gael yn: : <http://www.ifs.org.uk/bns/bn115>
- 5 JRF (2008). *Estimating the costs of child poverty*. Caerefrog: Sefydliad Joseph Rowntree. Ar gael yn: <http://www.jrf.org.uk/publications/estimating-costs-child-poverty>. Mae'r adroddiad yn amcangyfrif bod tlodi plant yn costio £25 biliwn i gymdeithas y DU bob blwyddyn ar hyn o bryd. Mae'r ymchwil hon yn dod i'r casgliad y gallai £17 biliwn o'r £25 biliwn hwnnw fynd i ddwylo'r Trysorlys pe bai tlodi plant yn cael ei ddileu.
- 6 Achub y Plant (2012). *Child Poverty in 2012: It Shouldn't Happen Here*. Llundain: Achub y Plant.
- 7 Achub y Plant (2012). *Child Poverty in 2012: It Shouldn't Happen Here*. Llundain: Achub y Plant.
- 8 End Child Poverty (2012). *From Womb to Tomb*. Llundain: Dileu Tlodi Plant. Ar gael yn: <http://www.endchildpoverty.org.uk/why-end-child-poverty> a www.childpovertysolutions.org.uk
- 9 Eglurir y dyletswyddau hyn yn *Neddf Plant 2004 (Rhan 3:A26)* ac adran 2 Mesur Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2010
- 10 Llywodraeth Cymru (2012). *Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru: <http://wales.gov.uk/topics/socialjustice/publications/tacklepovactionplan/?lang=en>
- 11 Llywodraeth Cymru (2012). *Rhaglen Lywodraethu: Pennod 9 Tlodi*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru. Ar gael yn: <http://wales.gov.uk/about/programmeformgov/poverty/?view=Standard&lang=en>
- 12 Llywodraeth Cymru (2010). *Strategaeth Tlodi Plant*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru. Ar gael yn: <http://wales.gov.uk/topics/childrenyoungpeople/poverty/newcpstrategy/?lang=en>
- 13 HMG (2010). *Child Poverty Act 2010*. Llundain: Llyfrfa Ei Mawrhydi. Ar gael yn: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/9/contents>
- 14 Households Below Average Income; An analysis of the income distribution 1994/95 – 2010/11 Mehefin 2012 (Deyrnas Unedig) http://statistics.dwp.gov.uk/asd/hbai/hbai2011/pdf_files/full_hbai12.pdf, p37
- 15 Achub y Plant (2010). *Severe Child Poverty in Wales*, Caerdydd: Achub y Plant.
- 16 Mae hyn yn fwy uchelgeisiol na Deddf Tlodi Plant 2010, a bennodd darged o 10% erbyn 2020.

CIPOLWYG AR DLODI PLANT - Y DARLUN LLEOL YNG NGHYMURU

Mae Achub y Plant wedi datblygu'r cyfarwyddyd 'Cipolwg Lleol' hwn er mwyn cynorthwyo Awdurdodau Lleol a Byrddau Gwasanaethau Lleol yng Nghymru i gyflawni eu dyletswydd statudol i fynd i'r afael â thlodi plant o dan Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010, sy'n elfen gynhwysol o Gynlluniau Integredig Sengl Lleol.

Gall fod yn anodd cael gafael ar ddata lleol ar dlodi plant. Nod y llawlyfr hwn yw bod yn gyfeirbwynt cyflym i dlodi plant, wedi'i drefnu ar ffurf hawdd ei ddefnyddio a'i gymharu ledled pob ardal Awdurdod Lleol yng Nghymru.

Am fwy o gopiau o'r adroddiad, cysylltwch â Helen Cocco: [Helen Cocco: Helen Cocco on childpovertysolutions@savethechildren.org.uk](mailto:Helen.Cocco@childpovertysolutions@savethechildren.org.uk)